

Historiepolisen

Serie om historiska hjältar
10 avsnitt à 10 minuter för skolår 4–6

AV-nummer 101041tv 1–10

Seriebeskrivning

Vår historia är full av hjältar. Men det finns bedragare. Någon måste skilja dem åt. Historiepolisen är en rafflande tv-serie av deckarkaraktär där historiska personer tas in till förhör hos polisens historiska avdelning. De flesta är historiska svenskar men en och annan dansk och grönlänning finns också med. Vi får bland andra möta Heliga Birgitta, Gustav Vasa, Drottning Margareta och Carl-Michael Bellman. I förhören gäller det för dem att bevisa för polisen att de verkligen är dessa historiska personer. Med hjälp av film och bevismaterial får vi ta del av deras liv och gärningar.

Form och innehåll

I Historiepolisen får vi möta historiska svenskar (förutom Leif Eriksson och Drottning Margareta) som levde mellan åren 970 och 1795, ett avsnitt per person. Formen för programmen är ett polisförhör där den historiska personen frågas ut om sitt liv. Vi har tagit fasta på spänningen och dramatiken i deras historia. Eftersom programmen är korta är det ingalunda heltäckande biografier. Vi har snarare valt ut en händelse hos varje person som varit avgörande som vi ägnar extra tid åt. Vi har också varit måna om att ha lika många kvinnor som män. Vissa är välkända, andra mindre kända. Men de har alla det gemensamt att det finns något spännande i deras livshistoria och att det de gjorde säger mycket om den tid de levde i. Och att de på något sätt påverkat oss som lever idag. Inledningsvis får vi ett sammandrag av hans eller hennes liv och gärningar. Vi får sedan se en dramatiserad passage som varit viktig eller avgörande. Det andra inslaget är en animerad faktafilm om något som har med den aktuella tiden att göra. Varje program avslutas med en fråga som aldrig får ett svar. Tanken är att man i klassrummen, på egen hand eller tillsammans ska hitta svaren på dessa frågor.

Avsnitt i serien:

1. Leif Eriksson
2. Heliga Birgitta
3. Drottning Margareta
4. Gustav Vasa
5. Drottning Kristina
6. Sophia Elisabet Brenner
7. Jonas Alströmer
8. Anders Celsius
9. Eva Ekeblad
10. Carl Michael Bellman

Kortfakta om de historiska personerna:

1. Leif Eriksson

Född på 970-talet på Island eller Norge men växte upp på Grönland. Son till vikingen Erik den Röde. Sjöfarare och upptäcktsresande. Troligtvis den förste europé som omkring år 1000 nådde nordamerikansk mark. Död 1020.

2. Heliga Birgitta

Född 1303 på Finsta gård i Uppland. Släkt med kungen. Åtta barn. Rik. Mycket religiös. Fick flertalet religiösa uppenbarelser. Helgonförklarad. Startade Birgittinerorden. Grundade Vadstena kloster. Är känd i hela världen som Sveriges enda riktiga helgon och hela Europas skyddshelgon. Död 1373.

3. Drottning Margareta

Född 1353 i Danmark. Dotter till den mäktige danske Kung Valdemar Atterdag. Bortgift redan som tioåring med Håkan Magnusson av Norge. Sedermera Drottning. Maktlysten och viljestark. Grundade Kalmarunionen och regerade över Sverige, Norge och Danmark. Död 1412.

4. Gustav Vasa

Född utanför Stockholm 1496 eller 1497. Kung av Sverige 1523–1560. Avskaffade kungavalen och införde arvsmonarki i Sverige. Hänsynslös och maktlysten. Grundaren av den svenska nationalstaten. Har givit namn åt Vasaloppet. Död 1560.

5. Drottning Kristina

Född den 7 december 1626 på Stockholms Slott. Dotter till Gustav II Adolf men blev faderslös i sexårsåldern. Mycket språkkunnig och filosofiintresserad. Regerande drottning över Sverige i tio år innan hon abdikerade. Konverterade som 29-åring från lutherdomen till katolicismen. Ogift och barnlös. Död 1689.

6. Sophia Elisabet Brenner

Född i Stockholm den 29 april 1659. Mycket begåvad och firad poet. Sveriges första kvinnliga författare av skönlitteratur som vi vet levde på sin penna och förenade yrkesskrivande med familj. Feminist som opponerade sig mot 1700-talssamhällets kvinnosyn och den första som aktivt agerade för en intellektuell frigörelse för kvinnorna. Död 1730.

7. Jonas Alströmer

Född den 7 januari 1685 i Alingsås. En av den industriella revolutionens förgrundsfigurer. Stort intresse för jordbruk. Gjorde potatisen populär i Sverige. Intresserad av utvecklingen av fårskötsel. En av sex grundare av Kungliga Vetenskapsakademien. Även känd som de svenska slöjdernas fader. Död 1761.

8. Anders Celsius

Född den 27 november 1701 i Uppsala.

Ogift. Matematiskt geni. Blev professor i astronomi vid Uppsala universitet redan vid 29 års ålder. Pionjär i Sverige för internationellt samarbete inom vetenskapen.

En av Sveriges mest kända vetenskapsmän och har givit namn till en hundragradig termometerskala. Död 1744.

9. Eva Ekeblad

Född 1724 i Västergötland och hade som flicka efternamnet De la Gardie. Gift med greven och politikern Claes Ekeblad. Matintresserad. Uppfinnare och vetenskapskvinna. Använde potatispulver som smink och gjorde brännvin av potatis. Blev 1748 invald i Kungliga Vetenskapsakademien som första kvinna någonsin. Död 1786.

10. Carl Michael Bellman

Född i Stockholm den 4 februari 1740. Ett begåvat barn med musikaliska talanger och duktig på att berätta roliga historier. Arbetade periodvis som underhållare hos kungen. Ekonomisk slarver med många betalningsskulder. Sveriges största skald genom tiderna. Död 1795.

Lärarhandledning

Att arbeta vidare utifrån programmen

Historiepolisen är tänkt som en inkörsport till vidareforskning tillsammans eller på egen hand i klassrummet. Förutom den fråga som ställs obesvarad i varje avsnitt har vi nedan sammanställt en rad övriga frågor och övningar som är applicerbara på samtliga program.

Allmänna frågor:

1. När levde personen?
2. Vad var det viktigaste personen gjorde?
3. Varför gjorde personen det?
4. Hur var det möjligt för personen att göra det?
5. Hur har det personen gjorde påverkat oss som lever nu?
6. Om jag var den här personen, hade jag gjort på annat sätt? Hur?
7. Vad hade man för kläder då personen levde?

Rollspel

Ett roligt sätt att arbeta vidare med programmen är rollspel. Detta kan man göra två och två eller i en större grupp. En elev spelar den anhållna historiska personen och en spelar den utfrågande polisen. I förhöret får den anhållna svara på frågor om sitt liv. Efter hand kan man byta roller med varandra. Man kan också göra rollspelet kring andra historiska personer som inte tas upp i Historiepolisen.

Frågor till rollspel

När föddes du?

Var bodde du?

Var du fattig eller rik?

Vad gjorde du mellan åren X och X?

Varför gjorde du det?

När dog du?

Vad finns det för bevis på att du verkligen har funnits?

Vad hände sedan?

I Historiepolisen har vi valt ut en spännande del ur den historiska personens liv och gjort en dramatiserad film. När eleverna har sett ett utvalt program och forskat vidare kring den historiska personen kan de be dem berätta eller skriva en fortsättning på där man slutar i filmen. Alltså, vad hände sedan?

Webb

På Historiepolisens webbplats www.ur.se/historiepolisen kommer det att finnas fakta, information, spel och övningar, kopplade till programmen, som man kan använda sig av i undervisningen. Bland annat kan man göra ett test för att se vilken historisk hjälte man själv är. Det kommer också att finnas en sådan mapp som varje historisk person får i tv-programmen att skriva ut från datorn. På dem kan man själv fylla i fakta om varje historisk person.

Lärrarhandledning på tv

I serien finns också ett elfte program inspelat som heter Historiepolisen – ett förord till dig som pedagog. Där berättar projektledare, producenter och lärare om tankarna bakom serien och hur man kan arbeta med programmen.

Program 11

Historiepolisen – ett förord till dig som pedagog

AV-nummer 101041tv 11

Ett reportage där vi tittar in bakom produktionen av Historiepolisen. Projektledare, producenter och lärare berättar om tankarna bakom serien och hur man kan arbeta med programmen.

Programinformation:

Historiepolisen : Leif Eriksson

AV-nummer 101041tv 1

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara vikingen Leif Eriksson. Det finns starka misstankar om att den anhållne helt enkelt har stulit Leif Erikssons identitet. I förhöret berättar han bland annat om sitt liv och sin spännande upptäcktsresa till Nordamerika. Han tvingas också förklara allt han vet om vikingatiden och runstenar. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Leif Eriksson och avgöra om han är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Heliga Birgitta

AV-nummer 101041tv 2

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara Heliga Birgitta. Det finns starka misstankar om att den anhållna helt enkelt har stulit Heliga Birgittas identitet. I förhöret berättar hon bland annat om sina uppenbarelser och sin kamp för att få grunda Vadstena kloster. Hon tvingas också förklara hur man blir ett helgon. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Heliga Birgitta och avgöra om hon är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Drottning Margareta

AV-nummer 101041tv 3

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara Drottning Margareta. Det finns starka misstankar om att den anhållna helt enkelt har stulit Drottning Margaretas identitet. I förhöret berättar hon om sitt liv och sin väg till makten. Hon tvingas också förklara allt hon vet om Kalmarunionens tillkomst och fall. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Drottning Margareta och avgöra om hon är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Gustav Vasa

AV-nummer 101041tv 4

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara Gustav Vasa. Det finns starka misstankar om att den anhållne helt enkelt har stulit Gustav Vasas identitet. I förhöret berättar han om sitt liv och frihetskampen mot Kristian Tyrann. Han tvingas också förklara allt han vet om Sveriges nationaldag. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Gustav Vasa och avgöra om han är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Drottning Kristina

AV-nummer 101041tv 5

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara Drottning Kristina. Det finns starka misstankar om att den anhållna helt enkelt har stulit Drottning Kristinas identitet. I förhöret berättar hon om hur hon avsåg sig sin tron som Sveriges drottning och konverterade till katolicismen. Hon tvingas också förklara allt hon vet om filosofi och filosofen Descartes. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Drottning Kristina och avgöra om hon är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Sophia Elisabet Brenner

AV-nummer 101041tv 6

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara författaren Sophia Elisabeth Brenner. Det finns starka misstankar om att den anhållna helt enkelt har stulit Sophia Elisabet Brenners identitet. I förhöret berättar hon om sin kamp för att som första kvinna i Sverige få ge ut sina dikter i eget namn. Hon tvingas också förklara allt hon vet om kvinnliga författare genom tiderna. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Sophia Elisabet Brenner och avgöra om hon är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Jonas Alströmer

AV-nummer 101041tv 7

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara industrimannen Jonas Alströmer. Det finns starka misstankar om att den anhållne helt enkelt har stulit Jonas Alströmers identitet. I förhöret berättar han om hur han utvecklade industrin och jordbruket i Sverige och hur han fick svenskarna att äta potatis. Han tvingas också förklara allt han vet om själva potatisen. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Jonas Alströmer och avgöra om han är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Anders Celsius

AV-nummer 101041tv 8

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara vetenskapsmannen Anders Celsius. Det finns starka misstankar om att den anhållne helt enkelt har stulit Anders Celsius identitet. I förhöret berättar han om sin spännande expedition till polcirkeln. Han tvingas också förklara allt han vet om termometern och Celsiusskalan. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Anders Celsius och avgöra om han är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Eva Ekeblad

AV-nummer 101041tv 9

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara vetenskapskvinnan och uppfinnaren Eva Ekeblad. Det finns starka misstankar om att den anhållna helt enkelt har stulit Eva Ekeblads identitet. I förhöret berättar hon om sina uppfinningar och hur hon som första kvinna blev invald i Kungliga vetenskapsakademien. Hon tvingas också förklara allt hon vet om svenska uppfinningar. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Eva Ekeblad och avgöra om hon är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

Historiepolisen : Carl Michael Bellman

AV-nummer 101041tv 10

Historiepolisen har anhållit en person som utger sig för att vara Carl Michael Bellman. Det finns starka misstankar om att den anhållne helt enkelt har stulit Carl Michael Bellmans identitet. I förhöret berättar han om hur han blev en känd skald och om sin flykt till Norge undan kronofogden. Han tvingas också förklara allt han vet om Bellmanhistorier. Frågan är om den anhållne ljuger eller talar sanning? Fakta kommer fram under förhöret som gör att historiepolisen kan avsluta fallet Carl Michael Bellman och avgöra om han är en simpel bedragare eller en historisk hjälte.

